

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1.70. — Za inozemstvo celoletno K 30.—. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 6.
Dopis se pošilja uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, četrta vrsta 20 v, tretja vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Nesrečna ljubezen.

Senzacionalen roman slovite Kamile Theimer v družbi slovenskih klerikalcev. — Slovenski film prve vrste. — Kinematografski posnetek po resničnih dogodkih. — Svetovna senzacija zadnje dobe. — V osmih delih. — Brez dovoljenja dež. odbora.

Klerikalni poslanci pridejo prvič v salon Kamile Theimer na Dunaju.

Poslanci:

»Mi slovenski smo poslanci.«

Kamila:

»To zelo me veseli. — Kaj počno pa vaši Kranjci, kaj v Ljubljani se godi.«

Prvi poslanec:

»Vse je v redu, po navadi, vsi se dobro imamo, kakor je po volji vladi in lepo priključimo.«

Drugi poslanec:

»Hude bile so volitve vendar mi smo zmagali pomagale so molitve — drugi vsi so zgagali.«

Tretji poslanec:

»In pri vas je prav prijetno, mnogo lepše ko pri nas, tukaj se zabava fletno in si dela kratek čas.«

Kamila:

»Če gospodi tu ugaja, prosim ostanite tu — gostov mnogo sem zahajala, govorimo brez strahu.«

Z vlado imam dobre stike lahko kaj za vas storim, ker imam dovolj oljke lahko vas priporočim.«

Dr. Krek pregovarja Kamilo Theimer naj se poroči s posl. Povšetom.

Dr. Krek:

»Tako, draga mi Kamila, sta minili leti dve — kmalu bo mladost minila, kaj pa reklo bo srce?«

Jaz imam sem vedno v čisti naš preljubi samski stan: a na starost vsak si misli, da je živeti le zaman!

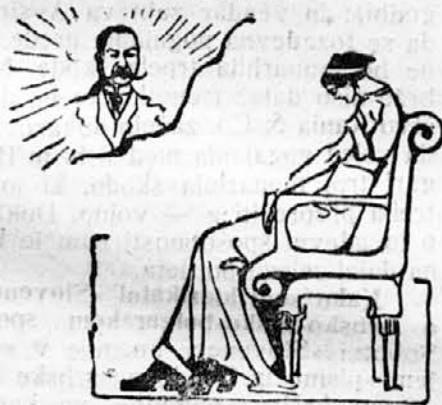
Tudi vam, Kamila draga, samovati treba ni — naša stranka vam pomaga, ženin lahko se dobi.

Kakor vam je dobro znano, Suklje ni več naš glavni, komu mesto bo oddano, to sedaj je glavna stvar.

Susteršič na to že čaka — to pa nam po volji ni — mi smo rekli: ne boš, Jaka, — drug to mesto naj dobi.

Vam bodočnost se obeta, vi dosežete to čast — če si vzamete Povšeta — to bo zanj najboljša past.«

Kamila Theimer sanja o svojem neznanem ženinu in o negotovi bodočnosti.

V noči sanjala Kamila je o ženinu lepo — v srcu se je oglasila in ljubezen presladko.

Sanjala je o Ljubljani, in o sreči lepih dni — lepo tam na južni strani med Slovenci se živi.

Po deželi govorica šla vesela bo okrog »Živio naša glavarica mnogo let jo živi Bog.«

Narod dober in pobožen vsakemu se pokori, ker je vedno bil podložen, in svobode poznal ni.

Lahko se reprezentira, ako človek kaj velja — to največja je ovira — če je žena brez moža.

Kakor so pripovedovali, on je mož in kavalir — lahko bomo jih ugnali, če bo kdo kalil nam mir.

Kamila Theimer pride v Ljubljano voditi gospodinjke šole. Sprejem na kolodvoru.

Poslanci:

»Klanjamo se, milostiva, — vendar enkrat ste pri nas. O kako ste ljubezna — saj je bil že skrajni čas.«

Naše šole gospodinjke so vse zanemarjene — in razmere vse družinske imamo pokvarjene.

Mi smo dela se lotili pa nam ni šlo prav od rok vi nam boste vse vredili, zdaj bo konec vseh nadlog.

Kuhati, šivati, prati, pri nas vsaka ženska zna — v tem se mora izkazati, kadar išče si moža.

Torej draga gospodična, resno delo kliče vas, vaša šola bo odlična, in koristna bo za nas!»

Kamila:

»Hvala lepa, vam, gospoda, moja prva bo dolžnost — da se rabi prav posoda, kadar se povabi gost...«

Kamila Theimer uči deklice v gospodinjki šoli kuhinjske in življenjske modrosti.

Kamila:

»Torej drage mi deklice, dobro se pripravite — kadar boste ženske, lahko se postavite.«

Stvar najdražja je nevednost, pridno se učite mi — stvar najdražja ženska čednost, lepo urite se v nji.

Prva naj vam bo oljka na njo ne pozabite, da ne bo skrb prevelika, kadar gosta vabite.

Dobra kuhinja podlaga je domačega miru — nič beseda ne pomaga če skazi se vam ragu.

Torej dobro si množite svojo kuhinjsko modrost, zraven pa ne pozabite — kaj vam prva je dolžnost:

Ako gost je v vaši hiši, da ga ne opravljate — vse izve se, če kdo sliši, da za njim — zabavljate.

Kamila na večerji pri dež. glavarju dr. Susteršiču. Pogovor v salonu in njegove posledice. Obrekovanje domačih gostov.

Lepa je gostija bila, dobro jedli — pili so — prišla tudi je Kamila na gostijo lepo to.

Najprej juha, pivo, vino, potem raznih več jedi — (Bog jo živi domovino, ki darove nam deli.)

Po večerji so se vseli — tu gospodje, tam gospe. (Ko smo dobro se najeli, rada usta govore.)

Obpravnavali dogodke so gospodje med seboj, zraven so kadili smodke, delali načrt za boj.

V drugi sobi Bogomila tiho šepetala je: »Kar si mislite, Kamila to vse prazna šala je...«

Vi ste si preidealno slikala svoj ideal — niemu je vse to egalno — on se vam bo le smejal...

On je znan — je mož brez sile, brez veljave, vsak to ve — v prsih vžaljene Kamile pa je pokalo srce...

Kranjska klobasa. Kamila si izpridi želodec. Usodepolna želodčna bolezen.

Kdor je zdravega želodca ta zahvali naj boga — lahko spi ga pol sodca in se nič mu ne pozna.

Lahko je, kakorkoli hoče, vse mu tekne — vse gre v slast, drugim pa to ni mogoče — njim škoduje vsaka mast.

Slavna kranjska je klobasa če le preveč mastna ni — (vsaj od davnega že časa po vsem svetu se slavi.)

Kar so jedli na gostiji, to ni zrastle vse doma, (za poslance pri kupčiji »Svoji k svojim« ne velja!)

Nekaj bilo iz Gorice, nekaj z Gradca, Dunaja, od drugod so bile ptice, ki jih Kranjska ne pozna.

Ko večerja je minila, je klobasa še prišla — je Kamila — jo zavžila — in želodec — spridila.

Kamila piše... Vse pride na dan... Nauk.

S tem je ta povest končana, kdo kdaj zvedel bi za njo, mirna bila bi Ljubljana in slovenska zemlja z njo.

Toda prišlo je drugače — ženska je sovrag zaklet — ta skrivnosti vse domače — spravila v božji svet.

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

Molčali so vsi; ta povest, pripovedovana z mrkljim glasom, jih je silno prevzela, dasi ni bilo v njej nobenih izbruhov, nego samo neozdravljivo sovraštvo do povzročitelja tolikega zla.

Povzela je:

»Ne bom vam pravila, gospoda, po kaj sem prišla v Fontenblo. Mislim pa, gospod De Ragastan, da ste po najinih raznih srečanjih že ugenili mojo skrivnost.«

»Ne, madam,« je zatrdil Ragastan kratko.

»Verjamem vam... Naj vam torej zadošča vedeti, da so najini interesi skupni, ker sovražim Franca Valoaškega. Tega, da čutim v sebi živo simpatijo do angela, ki mu je ime Zileta, si niti ne upam omeniti posebej...«

Magdalena se je prekinila.

»Naj bo kakorkoli,« je nadaljevala čez nekaj časa, kakor da se hoče otresti ganjenosti, »posrečilo se mi je priti v park. Osredotočila sem svoje vojne operacije v stražnem paviljonu; tam sem videla tudi Zileto in njeno mater...«

Vsi so zrlji z osuplim občudovanjem na to žensko, ki se ji je bilo sa-

mo posrečilo, kar so poizkušali oni zaman z združenimi očmi.

Stala je pokoncu z roko naslonjeno na hrbet stola; v svoji kavalirski obleki, ogrnjena v plašč s tisto instinktivno eleganco, ki je ni zapustila nikoli, je nudila presenetljivo sliko smelosti.

Nadaljevala je:

»Ali pozna kdo izmed vas park, gospodje?«

»Jaz,« je rekel Tribulet. »Meni sta znana obadva, grad in park.«

»Vi veste torej, v kakšni smeri leži stražni paviljon od strani malih vrat?«

»Našel bi ga z zavezanimi očmi.«

»Če je tako, potem vam predlagam sledeče. Bodite jutri zvečer vsi pred malimi vrati. Ključ imam in vam odprem pravočasno.«

»Zakaj bi ne šli takoj?« je prašal Manfred naglo.

»Zoper to sta dva mogočna vzroka: prvi je ta, da straži ta vrata straža, ki bi alarmirala ostale, ko se nam je ne bi posrečilo ubiti s prvim sunkom bodala.«

»Ali te straže jutri ne bo tam?«

»Ne!« je odgovorila Magdalena mrzlo.

Trepet je izpreletel te može, čeprav so bili vajeni krvoprelitja — v svoji dobi, ko je bilo človeško življenje kaj malo dragocena stvar.

»Se eden vzrok je,« je povzela Magdalena. Ko sem šla pravkar skozi park, sem srečala nekoga — kdo je bil, ne vem — nekoga pač, ki se je

zdelo, da nadzoruje paviljon. Zdi se mi torej precej težko, da bi se splazilo skozi park četvero ljudi, ne da nastane alarm. Predlagam vam torej to-le: jutri, ob dogovorjeni uri... ob enajstih zvečer na primer?...

»Ob enajstih zvečer... velja.«

»Ob tej uri bodite pred malimi vrati. In potem bo eno ali drugo: ali se mi posreči privedi Zileto in Margaretino že s seboj — potem odprem in vaš beg je omogočen brez težave — ali pa sem spoznala, da bi bilo za njiju zelo nevarno, ako bi šli samo z mojim spremstvom skozi park, in potem pojdete po njiju v paviljon. Od vrat do paviljona je skoro četrte ure nagle hoje. Zileta in Margaretina bosta pripravljena. Četrte ure potrebujete nazaj — to je skupaj pol ure. Ni mi treba omeniti posebej, da morate biti dobro oboroženi in pripravljeni na vse!«

To je pomenilo: pripravljeni, ubiti vsakogar, kdor jim pride naproti.

»Drugačen načrt je res nemogoč,« je dejal Ragastan, izražaje s tem svojih tovarišev mnenje. »Samo nekaj bi vas še vprašal, madam, če dovolite.«

»Vprašajte, gospod vitez.«

»Ali pobegnete potem z nami?«

»Ne,« je dejala ona s tistim glasom trdne hladnosti kakor prej. »Jaz ostanem... potrebno je, da ostanem...«

»Zakaj ne bi bežali, madam?« je vprašal Ragastan. Presunjen po tej

odločnosti. »Verjemite mi, kazen, ki jo hočete nedvomno naložiti... nekomu...«

»Ah, vidite, da poznate mojo tajnost!«

»Ne, madam; vidim samo, da pripravljate maščevanje. Dajte si dopovedati, da tvegate pri tem svoje življenje... Pojdite z nami...«

»Moje življenje je več ko tvegano: ono je že žrtvovano. Naj ostanem ali odidem, mrtva bom itak kmalu; in rajša umrem maščevana...«

Še enkrat je izpreletel Ragastan in njegove tovariše drhtljaj sočutja, občudovanja in skoraj tudi groze. »Nekaj naj vam še povem, preden odidem,« je zaključila Magdalena. »Previdno bi bilo, da ne počakate jutrišnjega dneva v tej krčmi. Umeknite se od tod še nocoj.«

»Čemu?« je vprašal Tribulet... »Prišli so nas aretirati, toda zgodilo se je tako, da si edini, ki bi mi mogli katerikrat poveriti to nalogo, ne bo nikoli več upal ponoviti aventuro; za to vam jamčim jaz...«

»Tega ne razumem,« je rekla Magdalena. »Poslušajte pa, kaj se mi je zgodilo: moj načrt ni bil, sestati se z vami nocoj. Pripravila sem bila pismo, ki sem vam ga hotela poslati. To pismo ima naslov: Gospodu vitez De Ragastanu v krčmi pri Velikem cesarju Karlu. Vsebinska pa se glasi dobesedno: Bodite jutri ob enajstih zvečer pri malih parkovih vratih... Podpisala sem se bila: Prijateljica Zilete. Ako pride to pismo,

kralju v roke, je prava pravcata ovadba... In jaz sem ga izgubila v parku...«

»Če je tako, se mi zdi naš jutrišnji poizkus onemogočen.«

»Čemu? Park je vendar ogromen. Treba je le, da gremo že jutri na delo. Prav nenavaden slučaj bi moral biti, da bi našli tisti papir, ki je padel gotovo v gosto travo pred osmimi dnevi — ako ga sploh kdaj najdemo... Toda za vsak slučaj je boljše, ako ne osanete tukaj... Kar se pa tiče naših ostalih dogovorov, velja to, kar smo rekli, kaj ne?«

»Prav imate, madam,« je rekel Ragastan, ki je poslušal njena izvajanja z veliko pozornostjo. »Krčmo zapustimo takoj, in jutri zvečer, točno ob enajsti uri, bomo pri malih vratih.«

»Z Bogom tedaj!« je dejala Magdalena in se zavila v svoj plašč.

Nato je zmajala z glavo, in še preden se ji je mogel vitez zahvaliti, je planila k vratom in izginila.

Magdalena Feronova je krenila naglo nazaj proti parku in dospela brez zapreke do malih vrat.

Tam je obnovila manever, ki se ji je bil enkrat že posrečil.

Ko pa je zaklenila vrata za seboj in stopila ravno proti gymovni, za katerim je hotela izginiti, se je straža ozrla in jo zapazila.

»Stoji!« je kričnil vojak.

(Dalje.)

Bolna bila je Kamila, ko na Dunaj je prišla — ko si vzela je zdravila, kmalu je ozdravila.

Potem vzela pero v roko in pripravila papir — popisala na široko klerikalni je prepis.

To je bilo maščevanje za vse grehe prejšnjih dni, za veliko tekmovalstvo, ki še zdaj mu konca ni.

Klerikalci pa v trepetu se volite zdaj boje — ker je znano vsemu svetu kakšni naši so možje.

To povejmo še pred koncem (vsakemu ta rek je znan) — nič tak skrito ni pod soncem, da bi ne prišlo na dan!

Ekonomske razmere.

PISMO IZ BELGRADA.

Belgrad, 11. (24.) maja 1913.
Gospodarske razmere.

Kakor sem že zadnjič omenil, je vojna strahovito vplivala na vsi trgovski in denarni promet v Srbiji.

Najhujše so bili prizadeti oni, ki žive od dela svojih rok, tedaj najhujše narodne plasti, medtem ko je kapitalizem tudi v tem žalostnem času našel dovolj prilike izkoriščati položaj v svoje namene. Njegovo »delovanje« je bilo sicer omejeno, a nikakor ne suspendirano, ker so ogromne državne potrebe nudile precejšen vir zaslužka tudi izven države.

Vsled moratorija je bilo — seveda — poslovanje restringirano na minimum.

Posojila se načelno niso dovoljevala, odnosno so se omejevala le na hipoteko in zastavo na daljši rok, ker je delno dviganje vlog izčrpavalo denarna sredstva.

Da bi pa kaka banka ali posojilnica vsled teh razmer prišla v denarne stiske, dosedaj mi ni znan noben slučaj.

V času moratorija, ko ne more noben upnik svojih terjatev sodno uveljaviti, je tak slučaj skoraj izključen, a kljub temu pravnemu stanju so bile vloge pravočasno in pravilno izplačane vsem vložnikom, ako so to zahtevali.

Ko je grozila nevarnost avstrijsko-srbske vojne, uporabili so to priliko razni elementi, ki so hoteli loviti v kašnjen in so po Slovenskem trošili različne nesmiselne govorice proti slovenskim denarnim zavodom, češ, da bo vlada zaplenila denar, naložen v hranilnicah itd.

S tem so hoteli zbegati ljudi, da dvignejo svoje vloge in pripravijo denarne zavode v stisko. Naše hranilnice imajo večino svojega imetja v hipotekah. Vsled tega bi morale odpovedati kredit raznim posestnikom, trgovcem in obrtnikom, ki bi gotovo prišli na ta način na beraško palico. Javno mnenje bi se dvignilo proti slovenskim denarnim zavodom in posledica tega bi bila, da bi razni narodno-nasprotni nemški zavodi imeli od tega velik dobiček, slovenska podjetnost pa bi zgubila vsako narodno koncentracijo in kredit.

To sem hotel pripomniti le mimogrede, da pokažem v pravi luči one kratkovidneže, ki so se tresli za svoj denar, vloženi v trdnih slovenskih zavodih.

Na Balkanu pa, kjer je divjala bojna vihra, kjer so vojne operacije zahtevale ogromnih denarnih žrtev od posameznih držav, ko je milijone ljudi živelu takorekoč edinole od državnih sredstev, ostalo je imetje privatnih denarnih zavodov nedotaknjeno.

V tem vidimo v pravi luči zlobo brezvestnih individvijev in lahkovernost nekaterih naših ljudi, ki so dvigali svoje vloge v strahu pred vojno ter tako svoje težko prislužene groše — izpostavljali na razpolago — tatovom.

Dviganje vlog v Srbiji iz denarnih zavodov ni bila posledica strahu pred vojno, pač pa neizogibna posledica pomanjkanja rednih dohodkov. Vsled tega se je dviganje vlog vršilo postopno in po potrebi.

V tem oziru so nam najlepši dokaz poročila in letna izvestja posameznih denarnih zavodov za l. 1912. Iz teh poročil odseva povsod napredek srbskih denarnih zavodov, dasi so iz lastne inicijative polagali visoke svote v patriotične namene v blažitev vojnih posledic.

Tako je jadralska srbska državna ladija v najhujšem viharju ob nevarnih rečeh — izogibajoč se spretno pogubonosnim vrtincem — po razburkani morski gladini — domovini v slavo in blagor in krmarijem v čast in spoštovanje.

Po srečnem vstopu na bojnem polju vstopila je srbska država brez velikih zaprek na gospodarskem polju iz šestmesečne stagnacije v novo ero nadbudnega državnega življenja.

Izgledi za bodočnost.

Srbija je v prvi vrsti zemljedeljska in živinorejska država in kot taka ostaja tudi v bodoče.

Vsled tega je tudi smer državnega in težišče vsega prometa v Srbiji v zemljedelstvu in živinoreji.

Novo pridobljeni kraji ne spreminjajo bistvu ničesar in bo v tem oziru tudi v bodoče ohranjen Srbiji dosedajni značaj.

Prva naloga vlade mora biti, da uvede v novih krajih red v lastninsko pravico.

Pod turškim gospodstvom obstojal je nekaj fevdalizem, kakor ga vidimo tudi v Rusiji in povsod tam, kjer vlada še tema. Posestva, na katerem je delala uboga kristjanska raja, bila so večinoma v rokah turških begov, ki so pobirali — kot davek — desetine od pridelkov.

Tu bo dolžnost vlade, da pravičeno in sorazmerno razdeli zemljo med domorodce in uniči fevdalni privilegij.

Kot prvi korak v tej smeri je prepoved vlade, da se zemlja ne sme prodajati, niti spremeniti lastništvo, vse dotlej, dokler se ne uvede red.

To posebno poudarjam, ker se je nekaj slovenskih kmetovalcev obrnilo na me radi nakupa zemljišča v Stari Srbiji.

Čim bo aneksija ozemlja pravno in formalno izvršena in bodo utrijeane južne srbske državne meje, spadajo ti kraji pod zaščito srbskih zakonov.

Srbski državni zakon (§ 471.) pa določa — v varstvo malokmetij — da se gotova količina ozemlja ne sme v nobenem slučaju nasilno razlastiti. V ta namen je vlada izdala razglas, v katerem pozivlja vse one turške podanike, ki so pobegnili iz svojih posestev, da se tekom dveh mesecev prijavijo in izjavijo, ali ho-

čejo svoje nepremično imetje še nadalje obdržati, v nasprotnem slučaju, ako se v določenem roku ne zgloše, pripade njihovo imetje državi.

Na ta način bo prišla država v posed mnogih zemljišč, katera bo razdelila pod gotovimi pogoji med svoje državljane.

Kakor sem že zadnjič omenil, trpi zemljedelstvo in živinoreja tudi notranjosti jako mnogo vsled pomanjkanja moških rok in posledica temu bo, da bo država morala računati tudi s priseljenci in tem poslednjim prodajati zemljišča.

Glavno vlogo pa bo pri tem igral kredit.

»Uprava Fondova« (državni hipotekarni zavod) ne bo mogla sama izvršiti velike naloge, ker bo predvsem potreben cenen, hiter in likviden kredit, kar je pa pri »Upravi Fondovi« združeno s formalnostmi in dolgim čakanjem, drugi denarni zavodi pa — vsaj kolikor sem se mogel informirati — se s takim poslom ne pečujejo.

Kot desna roka »Uprave fondove« bodo tedaj v prvi vrsti služile zemljedeljske zadruge, katerih je v Srbiji preko tisoč s 50.000 člani. Vendar pa je tudi to samopomočno sredstvo zelo nezadostno, ako ne bo prisločila država sama z močnimi sredstvi na pomoč.

Svojo dobro voljo je vlada že pokazala s tem, da je poslala v nove kraje več vagonov raznega semena, katero se je razdelilo med kmetovalce. Nadalje je posebna komisija nakupila več plemenskih bikov, urenila tobačne nasade in kupila že sedaj pridelek tobaka za tobačni državni monopol.

Vlada ima v načrtu, da nastavi za nove kraje posebne potovalne učitelje za kmetijstvo in bo brezdvomno storila vse, da dvigne zanamene in rodovitne kraje na višjo stopinjo.

Na ta način upa vlada potrojit izvoz poljskih pridelkov, posebno tobaka in živine.

Z novimi prometnimi sredstvi bo omogočeno prebivalstvu premagati vse zle posledice vojne, tembolj, ko bo tudi vladi dana možnost z novim 200milijonskim posojilom vspešno podpirati stremjenja svojih podanikov.

Železnice.

Ponudnik posojila — Francija — stavi je pogoj, da se mora zgraditi nove železniške proge v dolžini več tisoč kilometrov.

V zvezi s tem vsprejel se je pred kratkim tozadeven zakon v skupštin in nove proge začele se bodo staviti postopno. Delo je vsprejela francoska družba in francoski kapital bo preplaval balkanski trg.

Vsaka evropska velesila je dobila plačilo za svoj trud na Balkanu v zadnjih dogodkih, celo Avstrija ima »avtonomno Albanijo«, katere vrednost je podobna golobu na strehi.

Z novo železniško mrežo bo ustrezno gospodarskim in stratežnim zahtevam države.

Najvažnejši progi bodo brezdvomno Belgrad — Skopje — Solun in takozvana Jadranska železnica, ki bo vezala Srbijo z Jadranskim morjem.

S tem pa bo dana podlaga tudi bodočemu razvoju

Industrije.

Že danes je nad 60 prosilcev za razna industrijska podjetja, med njimi je tudi zagrebška »Srbska banka«, katera ustanovi v Stari Srbiji cukravar za ondote kraje.

Poleg tega bo vlada izkoristila tudi one kraje, kjer se nahaja baker in premog ter so že tozadevne štu-

dije predyete v predložene ministrstvu.

Balkanska vojna, kakor je razvidno iz teh kratkih potez, prinesla je balkanskim narodom neizmeren blagor, katerega niti največji sovražnik Srbije ne more omalovaževati.

Mogoče je ravno zavist radi gigantskih korakov, s katerimi hiti Srbija od vspeha do vspeha vedno naprej in naprej, ki potiska najpodelejša orožja v roke letim sovragom Jugoslovanstva.

Naj se le bene zavisti, Srbija pojde preko njihovih glav na dnevni red, dokler ne izvrši popolnoma svoje naloge v zedinjenem Srbstvu.

Bodočnost je njena in srbski narod lahko s ponosom vzkligne:

Mi vstajamo in vas je strah!

Mars.

Danes ustanovni občni zbor

»Slovanskega kluba«

ob 8. uri zvečer v mestni posvetovalnici.

Dnevni pregled.

Avstrijski oficijelni glas o Pašičevem davoru, kakor je diplomatičen, vendar ni mogel skriti za čem teži Avstrija. »Fremdenblatt« izraža namreč nado, da vrede in izvedejo Srbi in Bolgari svoje pogajanje tako, da ne utrpe interesi sosednih velesil, imenoma monarhije, nobene škode. Ozmeljje, v katerem se Bolgarija in Srbi pogajata ni avstrijsko, temveč srbsko-bolgarsko (po prvotni pogodbi); in vendar zahteva Avstrija, da se tozadevna pogajanja urede, da ne bo monarhija trpela škode. Najbrže niso daleč trenutki, ko bo družvo Kania & Co. začelo dokazovati, da vsled pogajanja med Srbi in Bolgari trpi monarhija škodo, ki jo je treba preprečiti z — vojno. Dokaze o tozadevni sposobnosti nam je Kania dajal celega pol leta.

Kako sodi klerikalni »Slovenec« o srbsko-grško-bolgarskem sporu. Sobotni »Slovenec« imenuje v svojem »pismu iz Londona« srbske zahteve: kršitev pogodbe, na kateri se takorekoč še črnilo ni posušilo. Nadaljuje: »Ni čudo, da se javnost, ki je bila dosedaj Orkom in Srbom tako naklojena, obrača od tega verolomnega nastopa.« Srbske zahteve po »Slovencu« — verolomni nastop! Saj smo samo to želeli: poznati »Slovenca« in njegov nazor v tem sporu.

»Slovenec« je zelo hud radi našega predvčerašnjega uvodnika, ki prinaša cirkular, katerega so zaupno izdali ljubljanski kazinoi svojim listom, da ne bi pisali o smradu, ki okužuje zrak, odkar je Kamila Theimer odprla klerikalni lilev. Lahko vpjete, da je vse skupaj falzifikacija naivnih »Donavcev« — toda dokazov za našo trditve vam manjka. Seveda: zelo neljubu vam mora biti, da je od dne do dne očitnejša vaša zveza z Nemci, ki le z vašo pomočjo izdriavajo Slovence z mest ki jim gredo. Eh zastoj ne daje grof Künigel, policijski načelnik večerji.

Vsak članek izpod peresa Kamile Theimer kaže, da se bodo klerikalci še proketo bridko kesali, da so jo označili po prvih člankih za umobolno. Sedaj priobčuje gđna. Kamila Theimer zopet dva članka; enega je posvetila kristalnemu značaju dr.

Kreku, drugega dr. Ivanu Susteršiču, »čigar ogromne zasluge naštevati bi bilo odveč.«

Vloge se zamenjajo. Kakor pravi gđna. Kamila Theimer, ima ona v rokah takšna pisma dr. Krekova, ki bodo imela prav zelo neljube posledice, ko bodo objavljena. Njih vsebino bi mogel dr. Krek utajiti le, če bi dokazal, da je bil umobolen, ko jih je pisal.

Res lepo družino so imeli slovenski klerikalni voditelji na Dunaju. Čudno je njihovo življenje: Dr. Krek je pol drugo leto bil stalni gost v salonu ženske, ki jo je »Slovenec« označil za umobolno in histerično. Kaj pa je iskal Krek pri umobolnih ženskah?

Dr. Krek in vera. Lansko leto se dr. Krek ni hotel udeležiti evharističnega kongresa na Dunaju. Evharistični kongres je imenoval s takšnim izrazom, ki jih avstrijski kazenski zakonik prepoveduje.

»Poštenjak« Susteršič ali kako postane človek hitro bogat. Kamila Theimer piše pod tem zaglavjem članek, v katerem povprašuje dr. Susteršiča, deželnega glavarja vojvodine Kranjske, da naj pove, kaj je vzel denarje s katerih srečnim uporabljenem je v malo letih pridobil znatno premoženje. In nadaljuje: Pričakujem in pozivljam vas, g. dr. Iv. Susteršič, minister in ekselencia in spe itd itd., da me za te žaljive trditve pokličete pred sodišče, da dobim vroče zaslužno priliko strmečemu svetu dokazati, da deželni glavar na Kranjskem, junak lanskega evharističnega kongresa, milijenec in prijatelj cerkvenih knezov, ki so ga člani cesarske hiše in druge visoke in najvišje osebe, ne poznavaajoč razmer, opetovano odklikovale z odgovori, ni samo v vsakem oziru nevreden, da stoji na čelu deželne uprave, marveč še te pravice nima, da bi stisnil roko najpriprostejšemu kmetu je dežele, samo če je ta žuljava roka čista — In ta dokaz, moj gospod deželni glavar, bom jaz deprinesla in nič, pa še prav nič vam ne bo pomagalo, če boste po svoji navadi tudi tokrat poskusili na te, iako precizne stvarne obdolžitve odgovoriti namesto s stvarnimi navedbami z osebnimi inektivami. To pot so vsi izhodi zaprti in ura dobro zasluženega obračuna je udarila. Prisilila vas bom v sodno dvorano in naprej Vam povem, da jo zapustite samo kot politični mrlič, kvečjemu če se prej prostovoljno umaknete.

Klerikalci sezidajo dom za vajuence, ki pridejo s kmetov v Ljubljano. V domu jih bodo pripravljali za edino zveličavno klerikalno stranko, v kateri namen je pozivljajo županstva, da prispevajo z — denarjem. Zopet en dokaz, kako zna stranka pripravljati naraščaj, ki bo trdna opora.

Veselica na Škofljici. Škofeljsko gasilno društvo je dobilo novo brizgalno. Ob tej priliki je priredilo gasilno društvo veselico, ki je bila naravnost izborna obiskana. Tako lepe veselice že dolgo ni bilo. Dopoldne je bilo na Škofljici sedem gasilnih društev, popoldne so dospela še druga. Prišli so člani oz. deputacije iz: Šmarje, Grosuplje, Iga, Brezovice, Šiške, Vič, Škofje Loke, Velikih Lašč, Dolenje vasi, Želimlja in od drugod. Iz bližnje okolice je prišlo toliko ljudstva, da je bil vrt pri g. Ogorelcu popolnoma poln. Igrala je izborna godba iz Loga pri Brezovici, ki je spremljala goste tudi na kolodvor. Zabava je trajala od 4. pop. do odhoda vlakov. Izkazalo se je, da se naša gasil. društva niso dala vstrahšiti, ampak da bodo s pomočjo ljud-

FRANCE ŠTAJER:

Moralna budnica.

I.

Toplega večera sem se izprehajal v tivolskem parku. Kostanji so zeleneli, zvezde so migljale in cvetke so duhtele.

Potujoči kinematograf je godel v dolini svojo pesem. Vrtljak svojo. Cirkus svojo. Tivolsko strelišče nima svoje godbe, zato pa je vpil gospodar da jači spretno streljanje osebno samozavest.

Na klopec sem sedel, poslušal noč ter čakal prijatelja, ki je šel k kinematografski predstavi v gledališče. Premišljeval sem, kako se je svet izpremenil, da so gledališča povsod prazna, a v kinematografih se ljudje gnetejo in pote. Kaj naj ukrene gledališče, ki se mora boriti po vsem svetu s spretnejšim tekmečem, kinematografom? Če namreč nihče ne podpira gledališča? Ali naj napove konkurz ter zapre vrata? Ali se naj zveže s kinematografom, kakor smo se mi v to plemenito svrhu, da uporabimo dobiček kinematografov pri umetniških gledaliških predstavah.

Izvanredno naglo je prišel dobri Lukec in ni vedel, ali bi se smejal ali jezil, ko mi je dejal: »Ravnokar so zaprli deželno gledališče kinematografu. Vsled nemoralnih točk!«

»Ali je zaprl državni pravdnik? Ali policaj?«

»Gledališče je deželna last. Zaprl je deželni glavar vsled nemoralnih točk.«

»Ali je posetil glavar kdaj kinematograf v gledališču?«

»Ne! Nekaterniki pravijo, da so gospod glavar odpovedali najemnino »Dramatičnemu društvu«, ker bo ustanovila v gledališču dežela elektrichen kinematograf, dalje kamilično čajarno in še marsikaj... Ampak naš kinematograf bi ne bil slabši kakor so drugi. Vsakdo ve, da je začetek težak. Predno dobiš umetniške filme, te morajo poznati, da si solidna firma!«

»In kaj bo zdaj?«

»Zdajci so igralci pod kaplo. Najbrže bomo najeli drug lokal za kinematograf in gledališče, da ne bo umetnost predolgo pod kaplo.«

»Jaz mislim, da to niso bile nemoralne točke, ker bi jih sicer meročajni krogi zaplenili ter pokrili naglo in sramežljivo s strogo pikelhavo.«

»Jaz sam sem si zarislal nekoč cili, da pospešujem moralo. In kakorkoli sem pričel, so zabavljali, češ, nemoralni tepec. Prav pravi narodni rek: »Kdo bi umesil vsemu svetu štrklje ter moralol!«

Prijatelj se je zamislil. Luči v drevoredu so ugasil in utihnila je

godba. Mil vetrič je sapljaj in padalo je kostanjevo cvetje na naju.

Dolgo sva molčala. Naenkrat je razpoztril Lukec roko kakor da je ugedal prikazen. A govoril ni plašno, temveč nežno zaljubljeno:

II.

Jelka, se li spominjaš mojega hrepenjenja po nečem neznanim.

Tako-le pomladi, ko je zavel topel vetrič in je vzbrstelo drevje, sva sedela pred gradom tvojega očeta.

V meni je valovalo nekaj nepopisnega, nestrpnega. Razpravljala sva o umetnosti: in v moji duši je sladko vrelo in kipeło, kajti ljubil sem tebe, lepoticco, ne da bi koprnal po tebi.

Ko se je zvečerilo, sem te prosil, ah, zaigraj labudnico ljubezni.

Danes se mi zdi, da si se vedno malce čudno nasmejala, kadar sem te prosil, da mi zaigraš labudnico ljubezni... in prosil sem te pogosto. Vedno si odšla v salon, a jaz sem ostal pred gradom.

Jelka! Ko umira ljubezna, umetnost, država... Naslonil sem se na viniko in se zaril med medlo lilasto grozdno cvetje.

Pa je zavzvonilo k večerji. Igrala si labudnico in v sredi si umolknila. kakor srna si prihitela: »Lukec, večerjati!«

III.

Molili smo pred jedjo in po jedi. Jaz sem se takrat šele po jedi zmeraj zamislil, češ, dobro mi je teknila pojedina, Bog daj, da mi bi še večkrat. In to sem si mislil tako naivno, toplo pobožno, da se mi je zdelo boljše, kakor bi molil dolgovozno.

Po večerji so odšle hčerke graščakove po ročna dela.

Graščak pa si je prižgal viržinko in me vprašal: »Hm, pogledite, jaz sem danes mislil, veste, mislil takole o mladeniškem vprašanju. V šolah smo se učili: inekshausta pubertas. Kaj je to? Kje? Glejte, dvanaajsto leto mu teče, pa se spozna. Sam ne ve kaj hoče. In se stara. Ko je dopolnil gospod Samo Skrunski sedemnajsto leto, se zateče v mestu v ciparno, a na deželi na okno, kjer duhte nageljni in rožmarin... In tam gostuje odslej. Voljo si je ubil sam... in zdaj mu izginava življenski sok in sila ter moč... Ali bi ne mogli tega reformirati?«

Odgovoriti nisem naravnost: »Če bi verovali v bodočnost naroda in mu hoteli podarjevati samo krepko, svobodno deco. In če bi vedeli, da se množujejo gredi staršev nad otroci. Da morajo z ozirom na otroke živeti starši moralno od mladosti in vzgajati mladino moralno...«

»In kako bi pospeševali moralo?«

»Če bi se kruto norčevali iz grehov ter izganjali hudjica z vragom!«

Povprašal me je graščak: »Ali poznate Molnarjevega »Vraga?«

»Postelja zaškrilje zakonolomsko in ljudje ploskajo, da se pote!«

»Hm, zdi se mi, da se pravzaprav hudjica ne izžene z vragom!«

Odrezal sem se: »Človek mora preizkušati. Kvantam in opazujem učinek. Prvi se bodo zgrajali glasno, drugi v srcu in me pomilovali ter molili, da se izpreobrnem. Tretji se bodo zabavali glasno, prvi v srcu...«

Graščak je priklimal: »Da, moliti mora človek in to ga obvaruje greha ter skušnjavami!«

»To je pa vsled tega: Postil se je sveti Anton v piramidah, kjer so grobovi egiptanskih faraonov, in molil ter se bičal. A vso njegovo veliko pobožnost je hotel streti satan ter mu je slikal najhujše krasotice kakor Parisovo sodbu. In to je rešilo svetnika, ker je plaval nad življenjem v višjih nebeskih sferah!«

»Razumem: naša gospoda pu plava v življenju... in se ne posti... Kajti jed da moč in obudi svet, ki jo narava rabi, da ne izumrjemo...«

»Ljudje greše vsled užitka. Kratkomalo: ker se jim zdi fletno!«

(Konec lutrl.)

stva, ki stoji z njimi, delovala v svojem gestu: na pomoč. Videli smo več narodnih noš in se je sploh izkazalo, da naše gasilstvo trdno stoji.

V Obrežu pri Brežicah se je te dni sesula streha neke prazne hiše. Zgodilo se je že proti jutru, ko so se vsi prebivalci spali. Pok in tresk sta bila tako močna, da so se vsi prebivalci na mah zbudili, misleč, da je nastal potres. Hiša je bila že v razslu in zato prazna, vendar se je večkrat zgodilo, da so v njej prenočevali siromaki in brezposelni delavci. Tokrat ni bilo k sreči nikoga.

V Mariboru prirede Nemci 8. t. m. cvetlični dan v škodo Slovencev, kajti ves čisti dobiček gre za »Marburgerhütte«, ki naj konkurira slovenskim kočam na Pohorju. Slovenci v Mariboru in mariborski okolici! Varujte se ta dan in ne izpustite niti vinarja v korist nemškega cvetličnemu dnevu. Kdor hoče ta dan kaj žrtvovati, oziroma imeti zabavo kot še malokdaj, naj se pelje v Ruše pri Mariboru, koder priredi podrovska družnica S. P. D. veselico. Čisti dobiček te pojde za slov. Pohorje!

V Mariboru se je zastrupil lekarnar Taborsky. Pred dnevi se je po Mariboru raznesla vest, da je tamonjši lekarnar Taborsky nagloma umrl. Govorilo se je, da ga je zadela kap, hkratu pa tudi, da se je zastrupil radi slabega gnetnega stanja. Zgodilo se je, da je bil imenovan že del časa finančno malone ruiniran. Truplo so prepeljali v Gradec. — Pred tedni iz Maribora pobeglega špediterja Unterkofflerja so baje prijeli na Dunaju, koder se je hotel skriti. — Mariborska justična uprava je res posnemana vredna: sedaj morajo kaznjenci okrog, sodnje celo po nedeljah delati. Zadnjo nedeljo naprimer so morali čistiti prostore pred sodiščem in nasade. Zdi se nam — iz zgolj humanitarnega stališča — da je tako ravnanje skrajno neprilichno. Kje ste, višje instance?!

Selnica ob Dravi. Besede mičeje vzgledi vlečejo. — Nedavno je poročal »Dan« o tatvini kolesa, ki jo je izvršil sin posestnika A. Hölzla. Minuli teden je bila obravnava končana ter tat obsojen na cela 2 reči dva dni zavora in to baje z ozirom na to, ker je oče poštenjak, občinski svetovalec itd. Glavno pa je menda bilo to, da je nemški nacionalec, kaj ne slavna avstrijska justica? ... Lastnik kolesa, g. Josip Ilgo se je boja pritožil proti preizkušni kazni in prav je storil. Selniški fantje pa se šaljio, češ, sedaj pa le na delo, za ukradeno kolo sediš 2 dni za motor menda 3, za avto pa 4 ali 5 dni. Tako je menda mislil tudi neki mladi dečko, ki je v nedeljo zvečer zmaknil kolo izpred hiše g. Sagojeve v Selnici. Toda tat je imel smolo. Srečal ga je namreč na potu g. Mesarič, posestnik in gostilničar v Selnici. Ker je fant, opazivši g. Mesariča takoj zavpil po pešpoti navkreber, se je to opazovalcu zdelo sumljivo in poskočil je za bežečim, ali radi svoje visoke starosti ni mogel dohiti brzo petega dolgorastnega »Kolesarja«. Je menda kolo pri begu ovrnilo, za to je vrže v jarek ter odbeži dalje. G. Mesarič pa pobere kolo, ki ga kmalu nato odda iskajočemu lastniku. Takoj obveščeno orožništvo je že drugi dan izsledilo uzmoviča v osebi rejenca g. Serschen (Seršen) župana na Boču. Zdi se, da dobi nemškutarska dečad v Selnici privilegij za »odvračanje koles«. Gotovo sta temu privilegiju pripomogla le tekta »Marburgerca« in striček »Stajerca«.

Iz Kopršine v Istri. Nekje v naših krajih živi gospod. Godi se mu precej dobro, zakaj prekanjena glavica, si ve imenitno pomagati. Loti se namreč vsega: mešetarji, kupuje, zida, prodaja in konečno ničesar ne dela, čeravno uživa svojo nedotaknjeno letno plačo. Sicer je res, da mu je zdravniško odmerjen daljši dopust, a mislimo, da mora človeka bolj mikati delo, na katero je navajen, in da je posameznik celo dolžan posvetiti se raje svojemu stanu kot pa agitatornemu početju, ki ga češče bolanega vleče od lastnega doma. Kot agitator se izdaja za vernega zagovornika kmetskega ljudstva itd. tam, kjer se kmetje najmanj razumejo na stvar, v tem ko bi lahko veliko več koristil kmetu na svojem službenem mestu. Nasvetujemo mu zato, naj poskusi oglašiti se zopet v svojem službenem kraju, zakaj, če mu dopušča njegove telesne moči do razmeroma daljših krajev brez vsacega resnega opravka, bi mu lahko bi dopuščale do ... stolice oddaljene le par metrov od njegovega stanovanja!

Ljubljana.

— Občni zbor »Dram. društva«. V soboto se je vršil izredni občni zbor »Dram. društva« v mestni posvetovalnici. Na vrsti je bilo važno vprašanje, ali bo Ljubljana še imela slov. gledališče ali ne. Udeležilo se je zbora okoli 30 članov in precej gledališkega

osobja. Predsednik prof. Reisner je podal temeljito pisano poročilo o zadnjih dogodkih. Prišel je do zaključka, da je gledališče mogoče le: ako ljubljanski župan izpolnjuje pri dež. odboru (da bo dež. gledališče »Dram. društvo« do 1. aprila 1914 neodpovedano na razpolago — (ker so zadnji dogodki dokazali, da dež. odbor lahko gledališče tudi med sezono vsak dan zapre) — 2, da se goji samo drama in opereta. — Nato se oglašajo gosp. Milčinski, ki je mnenja, da je treba temeljite sanacije. Zato naj se goji samo drama in naj se poravnajo dolgov. Prof. Reisner pojasni, da se dramsko in operetno oboje med seboj spopolnjuje, tako, da opereta ne zahteva posebnih žrtv. — G. Milčinski: ako je to za računo ugodno naj bo tudi opereta. — K besedi se oglašajo g. Pirc. On je mnenja, da naj se gledališče opusti. Bil je v odboru nekdanj in ima skušnje. V prvih letih je bilo mnogo podpor — za gledališče veliko navdušenje — kljub temu je bil deficit. Danes je preglednik — pa nima pregleda o računih. Očita, da se je v »Dram. društvo« vrinilo koritarstvo. — Predsednik Reisner pojasni, kako je z računi in se zavaruje v imenu odbora proti očitnemu koritarstvu. Enako stori prof. Kobal. Češ, svet. Pirc pravi, da ni mislil sedanjega odbora. — Prof. Ilešič pozdravlja mnenje naj se opera pri nas goji s tem, da pride gostovat zagrebška opera. Treba pa je dejati, ne le besedi. Po nekaterih opazkah da predsednik predloge na glasovanje. Za opustitev gledališča glasuje samo predlagatelj g. Pirc. (Z ozirom na naše igralce je naša moralna dolžnost, da gledališče rešimo) sprejeta sta bila oba predloga prof. Reisnerja. Ako dež. odbor ne bo ugodil želji »Dram. društva« se gledališče opusti in mestna podpora se porabi za sustentačne gaže. Igralcem se za zdaj odpove. S tem je bil občni zbor končan.

— Čegavo je dež. gledališče. Piše se nam: Par klerikalnih napulmev gospodari in zapoveduje čez slov. gledališče, kakor, da bi ga oni ali pa klerikalci sezidali. Ali ga ni zidala dežela — ali ga ni plačal narod zato, da služi procvitu njegovega gledališča? Ali ni potem škandal kar si dovoljuje klerikalci? Ali ni čas, da 50.000 Ljubljancem ne bo odvsnih od dobre ali slabe volje ljudi, ki so po raznih potih prišli do komande?

Nasvet. Položaj našega gledališča in naših igralcev vzbuja povsod največje zanimanje. Mislimo, da bi bilo umestno, ako bi si igralci za ta čas ustvarili med seboj nekako letno gledališče n. pr. v dvorani hotela »Tivoli«, tam bi bil lahko nekaj kabareti (kupleti, nastopi, kratke burke etc.) Take kabarete imajo vsa mesta. Močij je pri nas dovolj. Najmanj vsak teden enkrat bi imeli polno. Saj ne nudi sedaj Ljubljana zvečer nobene zabave. Ta misel se da lahko uresničiti in bo vsem pomagano.

— Včeraj se je raznesla novica po Ljubljani o dogodkih v Belovaru, ki se tičejo nekega zastrupljanja det. O stvari bomo poročali jutri, ko se natančneje informiramo.

— Včeraj je bil železnični minister v Ljubljani. Deželni dvorec je bil razsvetljen. Upamo, da je želja g. Šušteršičeve izpolnjena. Če so se le tudi vpoštevale kranjske železn. potrebe.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. E. Krulj v Sevnici 13 K 40 v, katere je nabral pri sestanku prostovoljne požarne brambe v Sevnici. Gospa Terezija Planinc na Brodu pri Boštjanu je podarila 10 K v spomin na svojega pokojnega in ljubelega moža; vsoto je poslal g. Aloj. Drmelj. V veseli družbi na tužnem Koroškem so nabrali 8 K 13 v v benediktinski kleti; vsoto je poslal g. dč. Tilča Stuheceva v Celovcu. Otroška veselica v Krmini dne 18. maja je dala družbi čistih 52 K, vsoto je poslal g. učitelja Ljud. Erljavec. Nabiralniki v Trbovljah delujejo plodonosno in vstrajno. Meseca maja se je nabralo 33 K 22 v. To pot so si pridobili prvenstvo nabiralniki v osrbi Goropjevskovi, gđc. Ocep-kove in Volkerjeve, Izlakarjev. Sušnikov in Kramerjev. Omizje v gostilni g. Domanjca pri Sv. Juriju ob Ščavnici je darovalo 5 K, vsoto je poslal g. Kocmut. G. Lojze Hofbauer, blagajnik C. M. podružnice, v Dolu pri Hrastniku je nakazal družbi med drugimi prispevki 3 K 09 v, nabranih od g. Okorna v veseli družbi pri Kolencu in 6 K 20 v v zornine »Kmet-skega avtomobila«. Hvala! — Podružnica C. M. na Zidanem mostu deluje zelo živahno, kar svedoči svota 102 K 76 v, ki jo je poslala glavni družbi. Lepe zasluge so si pridobile gospodične Marinka Homanova, Želka Jakšova in Mar. Sulčičeva in pa zidanmostovska godba. Podružnica ima med svojimi ustanovnimi člani (20 K) g. Ign. Rebova, uslužbenca i. ž. Živio!

Slava našim zavednim rojakom v Ameriki! G. Alojzij Andolšek, tajnik C. M. podružnice št. 1 v New Yorku, je poslal naši šolski družbi 800 K. Vsoto 400 K mu je poslala C. M. podružnica iz Chicago kot članarino in čisti prebitek v ta namen prirejene veselice. Ostalih 400 K se je nabralo nekaj pri C. M. podružnici v New Yorku, nekaj od raznih podružnic, večji del pa po tvrdki Fr. Sakser, G. Andolšek je tajnikoval pri tej podružnici dve leti, sedaj pa odloži menda to delo, ker je drugje preveč zaposlen in biva več mil oddaljen od mesta, kjer si je ustanovil svoje domovje. Veseli nas, da ostane C. M. družbi naklonjen tudi v bodoče in v poteho bo naši družbi, da prevzame tajništvo zopet mnogozaslужni prejšnji tajnik g. Zupan. Hvala g. Andolšku, hvala dobrim rojakom!

Oviran osebni promet. Solne plahte pred trgovinami morajo biti po cestno policijskem redu tako visoko obešene, da njih železni drogovci ne ovirajo mimoidočih ljudi. Pred škofijo pa ima neka trgovka svojo plahto tako nizko obešeno, da se mora vsak človek normalne velikosti s čelom in klobukom zadeti ob železje. Opozarjamo na to malomarnost policijske organe, in zahtevamo, da trgovsko počuče o predpisih, ki veljajo za varnost občinstva.

O občnem zboru N. S. Z. in o Družniščem večeru v Narodnem domu priobčimo poročilo jutri.

Obrtno gibanje. Meseca maja so pri mestnem magistratu priglasi-li svojo obrt sledeči: Makso Königstein, Selenburgova ulica 7, trgovina s preprogami. Franc Posavec, Rimska cesta 1, pekova obrt. Ferdinand Palovec, Dalmatinova ulica 5, zobotehništv. Francesco Rapuzzi, Kolo-dvorska ulica 25, prodaja palm. Fr. Goršič, Sv. Martina cesta 22, klepar-ski obrt. Rozalija Ravnikar, Streli-ška ulica 5, žensko krojaštvo. Ana Westermayer, Kopitarjeva ulica 4, prodaja sadja, slaščic in kruha. Fr. Živec, Tržaška cesta 4, zidarstvo obrt. Anton Dinter, Kongresni trg 16, sobno slikarstvo. Janko Škarjavec, Kon-gresni trg 16, sobno slikarstvo. Ivan Adamič sen., Sv. Petra cesta 31, vr-varstvo. In Marija Boštjančič, Rim-ska cesta 10, žensko krojaštvo.

Obrt so oglašili: Franciška Zaplet-nik, Vodnikov trg, prodaja jaje in kuretnine. Karel Lipovšek, Kongresni trg 16, sobno slikarstvo. Ivan Adamič jun., Sv. Petra cesta 31, vrvarstvo. Meta Jezovšek, Pogacarjev trg, mala kramarija. Franciška Blaž, Florjanska ulica 3, branjarja. Alojzija Legat, Slomškova ulica 16, pro-daja mleka. Alojzij Kracmer, Sv. Petra cesta 5, izdelovanje muzikali-j in glasovirjev. Rudolf Zalar, Cer-kvena ulica 11, trgovina s kislim zel-jem. Ivan Zupančič, Tržaška cesta št. 47, prevažanje blaga. Albert Sešek, Poljanska cesta 19, trgovska agentura. Cecilija Haring, Turjaški trg 5, izdelovanje pletenin. Vincencija Urbas, Komenskega ulica 16, prodaja klobas, in Avgusta Zupančič, Sv. Petra cesta 54, krojaška obrt.

Včeraj je bil v Ljubljani izvan-redno vroč dan, ki je spominjal na najbolj vroče dneve meseca julija. Po vremenskih katastrofah drugod, upajmo, da ne čaka nas kaj enakega.

Onim, ki imajo poskrbeti, da se to odstrani. Če hodi človek po ljubljanskem trgu mimo prodajalcev rib, vidi, kako neusmiljeno se mlati in tolče ribe, katerim se hoče vzeti življenje. Trikrat, štirikrat v presled-kih udari prodajalec z ribjo glavo na rob posode, v kateri ima ribe, me-sto, da bi na hitri način storil konec mučitvi, s tem, da jo stisne za škrge in jo z enim udarcem lesenega klad-iva razbije možgane, da je trpljenje hipno končano. Naj za to poskrbe or-gani, ki imajo tozadevne pravice.

Kolinska tovarna za kavine pri-mesi v Ljubljani je poslala družbi sv. Cirila in Metoda 1000 K kot prispe-vek za prvo polletje leta 1913. To je gotovo lepa vsota, ki bo našemu kulturnemu delovanju v znatno po-moč. Kavina primes te tovarne je sploh priznana izvrstna. Podjetje sa-mo na podpira naše slovenske na-mene. Torej je kolinska kavina pri-mes vsestranskega priporočila vred-na.

Zapestnica s srčkom (Duble zla-to) se je zgubila na poti od hotela »Ilifja«, mimo kolodvora do Reslje-ve ceste. Pošten najditelj naj jo bla-govoli oddati proti primerni nagradi v našem uredništvu.

Kinematograf »Ideal«. Danes zadnji dan izbornega sporeda z naj-novejšim Gaumontovim tednikom in krasno dramo »Njen dobri sloves« z Henny Porten. Velezanimim in kras-nen je posnetek iz Skadra, ki kaže žalostne posledice vojne. Jutri dve seanci in sicer »Nabeč« kolorirana drama v treh delih in »Mož s 3 že-nami«, veseloigra s Princem. Pred-stava ob 7. do polu 9. na vrtu. Pri-pravlja se »Dantejev pek«. —

Trst.

Višek predznosti je to, kar je za-čela unganjati v zadnjem času italijan-sko-liberalna stranka. Pri vrščenem se volinim boju se namreč poslužujejo kamoristi najpodejših sredstev proti Slovincem. Ta teden so proglašili

italijansko nacionatni delavci proti slovenskim delavcem štrajk, in sicer na povelje kamoristične str., kate-ra štrajk materialno in moralno pod-pira. Štrajk proti ubogim slovenskim delavcem, katerih je v Trstu itak na stotine in stotine brezposelnih, kaj ni to nekaj nezaslišanega! Kamoristi so proklamirali štrajk zato, da imajo pri volitvah eno agitacijsko sredstvo več; zato, da italijanske delavce pri-tegnejo na svojo stran s tem, da jim neprestano vpijejo na uho: Poglejte, kako se zavzemamo za vas. Mi se po-služujemo celo štrajkov, samo da vam zasiguramo eksistenco in da zapodi-mo slovenske delavce iz Trsta. — Torej zaradi agitacije za gnlo kamo-ro je treba izvati generalne štrajke. — Nadalje pa si hoče pridobiti kamora simpatije tudi s tem, da pošilja svoje ljudi, da izvrše atentat na naše Ciril-Metodove šole. Požigalci naših šol, ki smo jih zgradili z našimi žulji hočejo prodirati v deželni zbor celo v naši okolici. Kaka predrznost! Lopovi, ki hočejo odjesti našim slovenskim de-lavcem še ta revni košček kruha, ki ga imajo, se upajo iti agitirati v našo slovensko okolico. Kdo naj jih ne po-žene tja, kamor spadajo? Ti ljudje so v boju proti Slovincem prave po-divjane zverine. Divjaki, najgnusnejše barabe so, ki nimajo v sebi nobenega čuta Slovenski volilci, obračunajte z njimi! Dol z našimi smrtnimi sov-ražniki! Boj proti njim do skrajnosti!

8. junij se bliža. Ne loči nas več dolga doba od dneva, ko bomo iz-vedeli rezultate volitev. Ker je ta dan že zelo blizu, naj vsak slovenski volilec svoje agitatorične moči potro-ji. Od volilca do volilca naj gre agi-tacija. Nobena naša duša ne sme biti izgubljena. Kajti, dragi slovenski vo-lilci, pri letošnjih volitvah položaj ni tako ugoden, kakor pri zadnjih. V raz-nih okoliščinskih vseh se je naselilo od zadnjih volitev mnogo Italijanov. Poleg tega pa imamo opraviti letos z združeno silo vseh naših nasprotni-kov. Strah pred Slovenci je porodil italijansko-nemško zvezo, ki je stopila v boj z vso silo. Bojuje se tako, kakor s smrtno se bojujoče bitje. V divji in smrtni jezi delajo proti nam. Zadušili bi nas radi. Toda to se jim ne bo po-srečilo, dokler bodo stali slovenski vo-lilci v boju proti njim trdni. Noben izgovor ne velja. Kdor hrepeni po sre-čnejši bodočnosti našega teptanega slov. ljudstva v Trstu, ta naj stoji po-sebno v tem zadnjem tednu svojo dol-žnost. Z vstrajno agitacijo nam bo mogoče doseči to, po čemur hrepeni-mo že stoletja in stoletja. Torej, vsi na delo!

Za slovenske šole v Trstu. Sra-mota je to, če vlada ne izpolnjuje niti tega, kar predpisujejo zakoni. Nam Slovincem gredo ravno tako šole ka-kor Nemcem in Italijanom. Kaj pa naj porečejo Slovenci k temu, če v Trstu nimamo niti ene slovenske šole, čeprav nas je okoli 70.000, dočim ima majhna peščica Nemcev vse šole, ljudske, meščanske in srednje. Ali ni to zadosten dokaz, kako smo prezira-ni in kako se delijo pravice pod avstrijs-ko vlado? Tarnanje nič ne pomaga, zato boj. Če bomo dobri bojevnikji, si bomo končno priborili vse to, kar nam gre. Italijani se v deželnem zbu-ru ne bodo potegovali za naše šole, ker stoje na stališču, da je treba Slo-vence potom »Lege nazionale« poita-lijančiti. Zato je nujno potrebno, da imamo v deželnem zboru zadostno število naših zastopnikov. Glejmo, da jih dobimo čim več. Bojujmo se! Šole zahtevamo!

Ogenj in ura. V sredo zvečer je izbruhnil požar v trgovini oblek, ki je last Natalija Kebr. Trgovina se nahaja v ulici Barriera vecchia 9. Požar se je naglo razširil. Prihitela je požarna bramba z dvema vozovi in kmalu se je posrečilo pogasiti po-žar. Vendar pa je bila vničena cela trgovina z vso vsebino. — Na ulici se je nabralo na stotine občinstva, ki je radovedno opazovalo požar in ga-silce. Bila je taka gnječa, da so mo-rali napeti stražarji vso silo, da so vzdržali red. V tej gnječi pa si je zaželel nekdo ure. Prilika mu je bila dana. Neopaženo je segel v žep tr-govca Ivana Festija in mu je izmuz-nil uro z verižico, ki je visela ob njej. — Festi je opazil, da mu je zmanjkala ura, a prepozno. Tatvino je naznanil policiji. — Čeprav se je zgodilo ob sličnih gnječah že nešteto tatvin, vendar nekateri čisto pozabijo na ta-tove, ki so včasih o takih prilikah tak predrzni, da režejo celo žepe in jih odnesejo za vedno.

Najnovejša tele-fonska in brzojavna poročila.

2. junija 1913.

V zadnjih par dneh se položaj na Balkanu, t. j. razmerje med zavezni-ki oslablalo. Vest, ki so jih včeraj

dunajski listi razširili, da ne pride namreč do sestanka Pašiča z Gešov, se niso uresničile, ker do se-stanka je prišlo. Kljub temu, da so vse tri države vojaško pripravljene, ven-dar še ni izginilo upanje, da se vse mirno uredi, posebno, ker se vsi trije ustanovitelji Balkanske zveze, Pašič, Gešov in Venizelos prizadevajo zve-zo ohraniti.

Srbski poslanik Spalajković se je izrazil, da goji upanje, da se spor mir-no reši in da se difference poravnajo in kakor hitro bo doseženo principi-elno sporazumjenje tedaj je Srbija pri-pravljena razrešitev spornih vprašanj prepustiti velesilam, kajti vsom je ležeče na tem, da se volna prepre-či in da se dela po lepih pridobit-vah zmagoslavne vojske začena na novi podlagi razvijati in cveteti.

POSVETOVANJE MIROVNIH DE-LEGATOV.

London, 2. junija. Delegati bal-kanskih držav bodo imeli danes v St. Jamesovi palači posvetovanje kakšne priprave se morajo storiti, da se uredi med Turčijo in Zvezo obšjo-leča nerešena vprašanja.

IVANOV V SOLUNU.

Paris, 2. junija. Iz Soluna poro-čajo, da je bolgarski general Ivanov imel dolg pogovor z grškim min. predsednikom, naker je bil včeraj sprejet od princa Nikolaja. V avdijen-ci sprejet bo v najkrajšem času.

DANEV IN TEODOROV.

Sofija, 2. junija. Vsled poostrene situacije je vlada telegrafično odpo-klicala Daneva iz Londona in fin. min. Teodorova iz Pariza. Vsled tega so se razširile vesti, da se v slučaju od-stopa Gešova, kar bi se zgodilo, če pride do konflikta — poveri Da-nev, da sestavi ministrstvo.

Sofija, 2. junija. V dobro infor-miranih krogih se govori, da v slučaju konflikta odstopijo stvaritelji Balkan-ske zveze: Pašič, Gešov in Venizelos.

SESTANEK

Sofija, 1. junija. Min. prdsednik Gešov se je podal danes zvečer ob 6. uri v Caribrod v spremstvu srb-skega in italijanskega poslanika, kjer se snide s Pašičem.

Belgrad, 1. junija. Min. predsed-nik Pašič se je podal danes ob 2. uri popoldne v Caribrod, kjer se ob 8. uri snide z Gešovom.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vi-narjev. Pismenim vprašanjem je priložil znakmo 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zu-nanji inserenti v znakmah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljub-ljana-Glince 92.

Centenim obiskovalcem Trsta se priporoča prenočišče v hotelu H. Kostič, ulica Carradori št. 15. Cene nizke. — Skupno več dijakov, naj-nižja cena.

Kdor si želi nabaviti nagrobni spomenik, si naj ogleda zalogo pri Sv. Križu (novo pokopališče v Ljub-ljani), kjer vam najceneje in s solid-nim delom postreže domača tvrdka Fr. Kunavar, kamnosek.

10 vinskih sodov od 300—700 l in 10 pletenih balonov se po primerni ceni prod. H. Meden, Begunje pri Cerknici. 457-5

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo vjudno vabimo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla konec meseca naročni-na, prosimo, da jo o pravem času obnove, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke

„DAN“

velja v Ljubljani na dom dostavljen:
Vse leto . K 18— Cetrt leta . K 450
Pol leta . K 9— En mesec . K 150
V upravnistvu prejeman na mesec K 120.
S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja:
Vse leto . K 20— Cetrt leta . K 5—
Pol leta . K 10— En mesec . K 170
Za Nemčijo vse leto K 24. Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K.

Naroča se lahko z vsakim dnem, a hkratu se mora poslati tudi naročnino, drugače se ne oziroma na naročilo.

Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine.

List se ustavlja 10. dan po potekli naročnini brez ozira in vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času.

Upravnistvo „DNEVA“.

Pijte le „Tolstovrško slatino“ ki sedaj odkar se je vrelc spolnil zelo močira in ostane tudi čista in dobra vsled tega lahko konkurira v vsako drugo kiselko. Tolstovrška slatina pospešuje tek in prebavo ter je zdravilo za želodčni krč, katar v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, zaprtje, bolezen v ledvicah in mehuru. — Izvrstna namizna in zdravilna voda. Poskusite! Kdor naroči sedaj je gotovo zelo zadovoljen.

Dobi se pri podjetju „Tolstovrške slatine“ po sledeči znižani ceni:
1 zaboju z 25 ³/₈ litra stekl. 5 K | 1 zaboju z 25 ¹/₂ litra stekl. 9 K
1 zaboju z 50 ³/₈ litra stekl. 9 K | 1 zaboju z 50 ¹/₂ litra stekl. 11 K
(2 zaboja s steklenicami vred iz Sp. Dravograda po povzetju).
Steklenice vseh vrst se sprejmejo po nizki ceni v polnitev. — Edino domače podjetje.

Geometra
Ljud. Jagra
prosi za naslov
ing. D. Gustinčič,
Trst, via della Zonta šte. 9.

Mednarodno spedijsko podjetje
R. RANZINGER, Ljubljana.
Ustanovljeno 1878. Telefon šte. 60.
Podjetje za prevozno ces. kr. priv. juž. železnice. — Carinska agentura c. kr. glavnega carinskega urada v Ljubljani. — Redni nabiralni promet na vse strani. — Reekspedicija in skladišča. — Ekspresni promet oboje. — Transport in shranitev mobilja. — Agentura avstrijskega Lloydja.
Pisarna v mestu: Šelēburgova ulica 3. — Centrala in skladišče: Cesta na južno železnico 7. — Podružnica: Glavni carinski urad, južni kolodvor.

„Zdravnik želodca“
Edna posebnost likerja je
Zdravnik želodca.

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izbornu upliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Stenski
delavni red
za stavbenike
v smislu zakona z dne 22. junija 1902, drž. zak. šte. 155, je založila
„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani
in ga prodaja po K 1.— komad.

Za K 10.—
se dobi elegantni damski prašni mantelj ali pralni kostum.
Ravnatko za K 10.— listasta ali pralna obleka za gospode.
Od K 6.— naprej pristni panama klobuki do najfinije vrste.
Angleško skladišče oblek
O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 8,000.000. K 1,000.000.
Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)
Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.
Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih
4 ³/₄ %

Slovinci! Spominjajte se naše prekoristne
Ciril in Metodove šolske družbe!

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu vljudno nannanjam, da bom še nadalje vodila po rajnem soprogu

dimnikarsko obrt

po poslovanju svojega sina Mirko Stricel, ter se p. n. občinstvu za dosedanje zaupanje prav iskreno zahvaljujem in še nadalje priporočam.

Z odličnim spoštovanjem

Antonija Stricel,

vdova dimnikarskega mojstra

Ljubljana, Sv. Petra cesta 33.

Največja slovenska hranilnica!
Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica šte. 3
je imela koncem leta 1912 denarnega prometa 660 milijonov kron, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 330 tisoč kron rezervnega zaklada.

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. — Vložen denar obrestuje po

4 ¹/₂ %

brez odbitka. — Pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu, da se tudi obrestujejo. — Hranilnica je pupilarno varna. — V njo vlagajo c. kr. sodišča in jerobi denar mladoletnih otrok in varovancev, župnišča cerkven, občine pa občinski denar. — Hranilnica stoji pod javno kontrolo in nadzorstvom c. kr. deželne vlade. — Izključena je torej vsaka izguba vložnega denarja in to tudi za časa vojske, ker ima hranilnica denar razposojen na zemljišča.

Hranilnica posoja na zemljišča in poslopja proti 5 ¹/₄ % obrestim in najmanj ³/₄ % amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.
Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

L. MIKUSCH
Ljubljana, Mestni trg 15
priporoča svojo veliko izber
dežnikov in solnčnikov
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Učiteljska tiskarna

: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6 :

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejšie uredbe izvršuje naročila najokusnejše in v najkrajšem času. — V zalogi in razprodaji ima najnovejšie izborne mladinske spise, kakor tudi vse šolske, županijske in druge tiskovine.

Litografija. Cene najnižje! Notni stavek.